

SVENSKT NÄRINGSLIV

Justitiedepartementet
Enheten för fastighetsrätt och associationsrätt
103 33 STOCKHOLM

SN Dnr 100/2019

ju.remissvar@regeringskansliet.se
kopia till: ju.L1@regeringskansliet.se

2019-10-16

Remissvar

Departementspromemorian Kompletteringar till nya EU-regler om aktieägares rättigheter (Ds 2019:12)

Svenskt Näringsliv har beretts tillfälle att lämna synpunkter på rubricerade departementspromemoria och vill med anledning härav anföra följande.

I departementspromemorian läggs förslag till genomförande i svensk rätt av artiklarna 3a-3e i direktivet (EU) 2017/828 om ändring av direktiv 2007/36/EG vad gäller uppmuntrande av aktieägares långsiktiga engagemang samt lagförslag med anledning av EU-kommissionens genomförandeförordning (EU) 2018/1212 om fastställande av minimikrav för genomförandet av bestämmelserna om identifiering av aktieägare, överföring av information och underlättande av utövandet av aktieägarrättigheter.

Sammanfattning

Svenskt Näringsliv har invändningar mot förslagen till genomförande i svensk rätt av artikel 3c.2 om bekräftelser på avgivna röster – 7 kap. 69-70 §§ aktiebolagslagen – och anser att övergångsbestämmelser behövs. Övriga förslag tillstyrks.

7 kap. 69 § aktiebolagslagen – Elektroniska röster ska bekräftas

Enligt ändringsdirektivet artikel 3c.2 första stycket ska *vid en elektronisk omröstning en elektronisk bekräftelse av att rösten tagits emot* skickas till den som avgav rösten. I promemorian föreslås därför en ny bestämmelse om att publika aktiebolag, vars aktier är upptagna till handel på en reglerad marknad, som mottar en elektronisk röst ska elektroniskt bekräfta att rösten tagits emot. Bestämmelsen anges gälla inte bara poströstning enligt 7 kap. 4 a § aktiebolagslagen om den sker elektroniskt, utan också elektronisk omröstning på en bolagsstämma (promemorian s. 60 och 90).

Svenskt Näringsliv anser att bestämmelsen ska tillämpas enbart på förhandsröstning (poströstning) som sker elektroniskt. Den i Sverige tillämpade ordningen att aktieägare eller deras ombud är

fysiskt närvarande och röstar i stämmolokalen skiljer sig enligt uppgift från flera andra medlemsstater där aktieägare förhandsröstar eller deltar och röstar på distans genom elektronisk uppkoppling. Det är därför inte givet att även elektronisk omröstning i realtid av i lokalen närvarande stämmodeltagare omfattas av direktivbestämmelsen, särskilt inte som varken direktivet eller dess skäl uttryckligen anger detta.

Den form av elektronisk röstning som idag förekommer i Sverige på vissa bolags bolagsstämmor är röstning i realtid av närvarande stämmodeltagare medelst röstdosa (televoter), en mobil röstningsapparat i stämmodeltagarens hand. Något behov av en elektronisk bekräftelse torde inte finnas i dessa situationer eftersom den som avgav rösten då närvarar personligen i bolagsstämmolokalen och själv direkt kan se resultatet av den röstningen (bl.a. visas i röstdosan antalet aktier och röster som den röstande röstar för och vad röstningen gäller, exempelvis styrelseval, samt visas röstningsresultatet på storbild efter röstningen). Enligt Svenskt Näringsliv uppfyller detta direktivets krav på elektronisk bekräftelse. Svenskt Näringsliv anser således att det bara är i samband med förhandsröstning som det finns ett behov av en särskild bekräftelse och att skyldigheten att skicka en elektronisk bekräftelse därför ska begränsas till förhandsröstningsfallen. Noteras kan att en sådan begränsning föreslogs av den tidigare utredningen (se Ds 2018:15 s.197).

Det kan rimligen inte heller vara avsikten att en elektronisk bekräftelse i enlighet med det format som EU-kommissionens genomförandeförordning föreskriver (se artikel 7 och tabell 6 i bilagan) ska skickas i intermediärkedjan vid elektronisk röstning i realtid som görs av personer i stämmolokalen. Om sådana elektroniska bekräftelser skulle skickas när röstdosa används skulle den röstande få flera bekräftelser, en efter varje röstning, vilket rimligen inte heller är tanken. Då röstdosor vanligtvis används enbart vid vissa beslut, olika i olika bolag, riskerar sändandet av elektroniska bekräftelser via kedjan av intermediärer att skapa förvirring hos aktieägarna då bekräftelserna kommer gälla enbart de beslut där röstning med röstdosa skett. För beslut fattade utan användande av röstdosa kommer aktieägaren inte få någon elektronisk bekräftelse. Informationsvärdet av bekräftelsen kan därmed ifrågasättas.

Vid elektronisk förhandsröstning torde aktieägaren vanligtvis få en bekräftelse per stämma för samtliga röster som aktieägaren där avlagt. Även direktivbestämmelsens lydelse 'en bekräftelse av rösterna' talar således för att den bara tar sikte på förhandsröstningsfallen. Likaså genomförandeförordningen, då dess krav på angivande av metod för aktieägarens deltagande i bolagsstämman kan förstås som att elektronisk röstning i direktivets mening inte kan göras av den som är på plats i stämmolokalen (se tabell 5, B1 i bilagan).

Enligt promemorian (s. 60) innebär förslaget inte att bolagen åläggs att ordna elektroniska omröstningar, vilket givetvis är bra. Om bestämmelsen skulle ta sikte även på elektronisk omröstning på plats skapas också frågan hur detta ska hanteras i praktiken och detta bör adresseras under den fortsatta beredningen och i konsekvensanalysen.

En lösning kan vara att det uttryckligen i författningskommentaren till bestämmelsen anges att röstning medelst röstdosa eller annat elektroniskt hjälpmedel som görs av deltagare i stämmolokalen under stämman *inte* utgör sådan elektronisk röst vars mottagande måste bekräftas elektroniskt. Lösningen innebär att förutom förhandsröstning skulle bestämmelsen omfatta elektronisk röstning som görs av sådana stämmodeltagare som deltar i (och röstar på) en bolagsstämma på distans genom elektronisk uppkoppling. Såvitt känt förekommer dock sådana bolagsstämmor mycket sällan, om alls, i svenska publika aktiebolag vars aktier är upptagna till handel på en reglerad marknad.

Konsekvensanalysen

Enligt promemorian (s. 72) torde skyldigheten att skicka elektroniska bekräftelser få begränsad betydelse och leda till marginellt ökade kostnader för bolagen då elektroniska röster inte är vanligt förekommande i de svenska bolagen.

Det är i dag inte ovanligt att röstdosor används vid svenska börsbolags bolagsstämmor. Om röstning medelst röstdosa skulle utgöra sådan elektronisk röstning på bolagsstämma som bolagen måste bekräfta elektroniskt är beskrivningen att elektroniska röster inte är vanligt förekommande felaktig. Och följaktligen även kostnadsbedömningen felaktig.

7 kap. 70 § aktiebolagslagen – Aktieägare ska kunna få en bekräftelse på att deras röster har beaktats

Enligt ändringsdirektivet artikel 3c.2 andra stycket ska en aktieägare efter en bolagsstämma kunna få en *bekräftelse av att dennes röst på giltigt sätt har registrerats och räknats* av bolaget, såvida inte denna information redan finns att tillgå för dem. I promemorian föreslås därför en ny bestämmelse om att publika aktiebolag vars aktier är upptagna till handel på en reglerad marknad på begäran av en aktieägare ska bekräfta att aktieägarens röst har "räknats och registrerats i en omröstning".

I promemorian görs bedömningen att den nuvarande svenska ordningen (7 kap. 68 § andra stycket aktiebolagslagen) är förenlig med direktivet och inte bör ändras. Svenskt Näringsliv delar bedömningen. Denna ordning innebär att ett publikt aktiebolag är skyldigt att i stämmoprotokollet redovisa bl.a. antalet röster för och mot ett förslag till beslut bara om en aktieägare begär det inför en omröstning. Vidare anges att mot den bakgrunden inträder skyldigheten att bekräfta en aktieägares röst först när bolaget hållit en omröstning och en aktieägare inför omröstningen har begärt att utfallet ska redovisas i stämmoprotokollet, samt att aktieägare i sådana fall *i efterhand* kan begära en *bekräftelse av bolaget att dennes röst har räknats och registreras på ett giltigt sätt* (promemorian s. 61; kursiverat här). Det är inte klart vad det är som bolaget ska bekräfta och hur. Av författningsförslaget framgår att det inte är fråga om att bekräfta att aktieägaren är införd i röstlängden (se nedan).

Om avsikten är att bekräftelsen ska utgöras av redovisningen enligt 7 kap. 68 § andra stycket aktiebolagslagen bör detta anges uttryckligen. En sådan reglering skulle dock innebära en överimplementering (gold-plating) eftersom bolaget enligt direktivet inte behöver skicka någon bekräftelse när informationen redan finns att tillgå för dem, vilket den gör då gällande rätt stadgar att bolagsstämmoprotokollet med redovisningen enligt 7 kap. 68 § andra stycket aktiebolagslagen ska publiceras på bolagets webbplats.

Förslaget i promemorian innebär vidare (s. 61) att bolaget i två fall *i stället för* den ovan angivna bekräftelsen (vad den nu är) åläggs att – om det efter en stämma begärs – bekräfta att aktieägaren har förts in i röstlängden. Det ena är då en omröstning skett men ingen aktieägare dessförinnan begärt att omröstningens utfall ska redovisas, vilket är en rimlig ordning. Förslaget innebär att en bekräftelse att aktieägaren har förts in i röstlängden även ska lämnas när ett beslut fattats med acklamation. Detta förslag förefaller oförenligt med promemorians tidigare nämnda ställningstagande att "skyldigheten att bekräfta en aktieägares röst inträder först när bolaget hållit en omröstning".

Av ovan redovisade skäl avstyrker Svenskt Näringsliv förslaget. Svenskt Näringsliv förespråkar i stället det förslag som utredaren i den tidigare utredningen (Ds 2018:15 s. 198f) lade, nämligen att artikel 3c.2 andra stycket genomförs genom en ny bestämmelse i aktiebolagslagen som ålägger bolag att på begäran av en aktieägare bekräfta att aktieägaren har registrerats i röstlängden. Att ha endast en ordning bör underlätta för såväl bolag som aktieägare. Det torde också minska risken för att aktieägare begär omröstning och röstredovisning enligt 7 kap. 68 § andra stycket aktiebolagslagen i syfte att kunna begära en bekräftelse på att dennes röst har räknats och registrerats, vilket skulle medföra längre bolagsstämmor och ökad administrativ börda för bolagen, särskilt om det blir så att "7:68-röstredovisningar" begärs inför varje beslut. 2010 uppskattades kostnaden för att hyra röstdosor eller annan nödvändig elektronisk utrustning för att hantera omröstningar till 150 000-250 000 kr beroende på antalet anmälda aktieägare (prop. 2009/10:247 s. 52). Till detta kommer bolagets interna administrativa kostnader.

Tidsfristen för begäran om bekräftelse – 7 kap. 70 § andra stycket aktiebolagslagen

Förslaget anger att aktieägarens begäran *ska göras inom fyra veckor från det att stämman då omröstningen hölls avslutades*. Svenskt Näringsliv har ingen erinran mot att tidsfristen bestäms till fyra veckor, men anser att aktieägarens begäran ska ha kommit till bolaget inom fyra veckor från det stämman avslutades. Särskilt för bolag med många utländska aktieägare innebär den föreslagna lydelsen för stor osäkerhet om när tidsfristen löper ut, särskilt som Kommissionens genomförandeförordning inte innehåller någon bestämmelse som preciserar hur och när aktieägarens begäran ska skickas.

Om aktieägares begäran ska kunna avse även bolagsstämmobeslut som har fattats utan omröstning, bör orden "då omröstningen hölls" strykas i författningsförslagets andra stycke.

3 a kap 13 § kontoföringslagen – Överföring av information i kedjan av intermediärer

Den föreslagna bestämmelsen reglerar hur information från aktieägaren ska överföras och anger att en intermediär ska överföra informationen direkt till bolaget, om det kan ske.

Förslaget följer av direktivet. Mycket av den information som avses kommer sannolikt behöva gå via kedjan av intermediärer för att bolaget ska kunna vara säker på dess riktighet och att avsändaren är den aktieägare som anges. Skickas informationen direkt till bolaget riskeras att bolaget inte kan verifiera den, vilket kan få negativa konsekvenser för aktieägaren. Svenskt Näringsliv anser därför att det i författningskommentaren tydligare bör framgå nödvändigheten av att informationsöverföringen följer intermediärkedjan så att aktieägarens rättigheter tillvaratas och underlättas. Att överföra informationen direkt till bolaget bör tydligare beskrivas som ett undantag som förmodligen mindre ofta kommer att användas.

Övergångsbestämmelser

I promemorian föreslås att de nya bestämmelserna ska träda i kraft den 3 september 2020 men inga övergångsbestämmelser.

Det är inte helt ovanligt att bolag på en bolagsstämman beslutar att utdelning ska ske vid fler tillfällen än i samband med stämman. För det fall stämman äger rum under våren 2020 och det senare utdelningstillfället infaller efter den 3 september 2020 anser Svenskt Näringsliv det rimligt att de nya bestämmelserna inte ska tillämpas på "höstutdelningen" då denna beslutats innan ikraftträdandet. En motsatt ordning blir administrativt betungande för bolag som i så fall måste tillse att

information om utdelningen förmedlas via kedjan av intermediärer (i enlighet med det format som förskrivs i artikel 8 och tabell 8 i bilagan till EU-kommissionens genomförandeförordning), något som också riskerar att bli förvirrande för aktieägare och intermediärer då information om utdelningsbeslutet inte skickats till dem i intermediärkedjan. Ingressen till tabell 8 stödjer vår uppfattning då den förutsätter en tillämpning av direktivets artiklar 3b.1b) och 3b.2 (förslaget till 3 a kap. 9 § punkt 1 kontoföringslagen), vilka alltså träder i kraft först den 3 september 2020. Svenskt Näringsliv anser att en övergångsbestämmelse behövs som klargör att nuvarande regler ska tillämpas för utdelningar och andra företagshändelser (enligt direktivets definition) som beslutas före lagens ikraftträdande men som verkställs eller slutförs först efter det att lagen trätt i kraft.

Lagteknisk synpunkt

När det gäller förslaget till 3 a kap. 10 § kontoföringslagen föreslås att orden "eller till en tredje part utsedd av aktieägaren" läggs till sist i lagtexten för ett korrekt genomförande av direktivet i denna del (jfr. artiklarna 3b.5 och 3c.2 tredje stycket). Lagtexten får då följande lydelse:

"10 § Om aktierna hanteras för en annan intermediärs räkning, ska den information, det meddelande eller de bekräftelser som avses i 9 § utan dröjsmål vidarebefordras till den andra intermediären, såvida informationen, meddelandet eller bekräftelsen inte kan överföras direkt till aktieägaren eller till en tredje part utsedd av aktieägaren."

Synpunkter på författningskommentaren

I författningskommentaren till 3 a kap. 3 § första stycket kontoföringslagen bör tilläggas att uppgifterna om ägarna till aktierna ska lämnas utan dröjsmål. Motsvarande tillägg bör göras även i författningskommentarerna till 4, 9, 10, 12 och 13 §§ i 3 a kap.

I författningskommentaren till 3 a kap. 6 § kontoföringslagen anges att gallringsskyldigheten gäller endast om inte andra lagringsfrister följer av unionslagstiftning. Det bör preciseras till "andra längre lagringsfrister" (jfr. artikeln 3a.4 andra stycket).

Hänvisningen till Kommissionens genomförandeförordning på s. 83 bör avse artiklarna 2, 5, 6, 8, 9 och 10, på s. 85 artiklarna 2, 4, 5, 7, 8, 9 och 10, och på s. 87 artiklarna 2, 6, 9 och 10.

SVENSKT NÄRINGSLIV

Göran Grén

Anne Wigart